

Kąpiel językowa, czyli zanurzenie dziecka

w dyskursie z dorosłym

Ważne uwagi dla rodziców

Podstawowym środowiskiem nabywania mowy jest rodzina. Poprzez kontakt z najbliższymi podczas różnorodnych sytuacji codziennych dochodzi do regulacji własnych aktywności. Mowa warunkuje rozwój społeczny, poznawczy i emocjonalny dziecka. Dziecko potrzebuje kontaktu społecznego, by nauczyć się zasad skutecznego porozumiewania się, wzbogacania własnego języka i zdobywania nowych doświadczeń.

W trakcie ubierania, jedzenia, mycia itp. dochodzi do aktów komunikacyjnych, które stanowią „kąpiel językową” motywowaną sytuacyjnie. Rozwój tych funkcji przebiega samorzutnie. Słownik dziecka ukazuje zmiany zachodzące w jego otoczeniu. Dziecko pyta o interesujące go rzeczy, zjawiska. A co to? - brzmi najczęściej zadawane pytanie przez dziecko. Serie pytań i odpowiedzi są czasem męczące dla dorosłego. Pytania łańcuchowe wyzwalają mowę. W słownictwie uwidaczniają się wyniki eksploracji świata, poznawania rzeczywistości a w rezultacie relacje pomiędzy ludźmi.

Jeśli dziecko pozostaje zbyt długo w zamkniętym gronie osób, nie nawiązuje kontaktów z szerszym środowiskiem, dochodzi do ograniczonego obiegu mowy, która jest zrozumiała tylko dla konkretnych osób. Często zachowania gestowe, mimiczne są możliwe do zdekodowania tylko przez rodzica. Schematyzm sytuacji komunikacyjnych warunkuje mały zasób słów będących w czynnym słowniku dziecka.

Bardzo często rodzice, dziadkowie kierując swoje wypowiedzi do malucha, zaczynają spieszcząć, naśladować dziecinny sposób wymowy. Tudzież odwrotnie są rygorystyczni, wytykają błędy, nadmiernie poprawiają wypowiedzi dzieci. Nie wiedząc, że wynikają one z naturalnego procesu jej nabywania. Pamiętajmy o tym w codziennych sytuacjach komunikacyjnych stwarzając pozytywny klimat wokół dziecka.

Bez wątplenia żłobek jest miejscem nabywania wielu doświadczeń językowych. Maluch musi sprostać wymaganiom nowego środowiska, pokonać czasem bariery językowe, wypracować często zupełnie inny niż w domu system komunikowania się. Sprzyjają temu

liczne rozmowy podczas rytualnych czynności wynikających z codziennego rytmu dnia, jak też wymiana komunikatu w czasie gier, zabaw, spacerów oraz sytuacji dydaktycznych.

Poniżej jest zamieszczony zestaw ważnych uwag dla rodziców, by wobec przytoczonych refleksji, mogli świadomie odnieść się do umiejętności dziecka oraz zdać sobie sprawę z roli, którą odgrywają w tym procesie.

Ważne uwagi!

1. Mówiąc do dziecka należy posługiwać się poprawną mową oraz pilnować, aby malec dobrze widział twarz osoby mówiącej. Skłoni to dziecko do obserwowania ruchu ust i mimiki twarzy, dzięki czemu od najmłodszych chwil będzie uczył się poprawnej artykulacji.
2. Mów zawsze do dziecka, a nie nad nim! Odpowiednia pozycja dorosłego podczas rozmowy z maluchem ułatwi mu kontakt wzrokowy.
3. Do dziecka mów powoli i wyraźnie.
4. Unikaj długich, skomplikowanych wypowiedzi.
5. Nazywaj co robisz.
6. Nie spieszczaj.
7. Reaguj na aktywność słowną i uczuciową malca.
8. Nie wymagaj zbyt wczesnego wymawiania poszczególnych głosek. Dziecko nie przygotowane pod względem sprawności narządów artykulacyjnych, niedostatecznie różnicujące słuchowo dźwięki mowy, a zmuszane do artykulacji zbyt trudnych dla niego głosek, często zaczyna je zniekształcać, wymawiać nieprawidłowo. Tworzymy u dziecka w ten sposób błędne nawyki artykulacyjne, trudne do zlikwidowania.
9. Nie poprawiaj wymowy dziecka i nie żądaj, by kilkakrotnie powtarzało dane słowo. Nie zawstydzaj i nie karz za wadliwą wymowę. Hamuje to chęć do mówienia.
10. Zachęcaj dziecko do wypowiadania się umożliwiając mu udział w różnych naturalnych sytuacjach aktywizujących mowę.
11. Często opowiadaj dziecku bajki, proponuj czytanie oraz oglądanie książeczek. Rozmawiaj z dzieckiem o ich treści.

12. Pamiętaj, że media cyfrowe nie zastąpią kontaktu z rodzicem.

Urszula Kurek

logopeda

Literatura:

M. Machoś, Od zabawy do mówienia. Poradnik dla rodziców i logopedów, 2012

J. Cieszyńska, M. Korendo, Wczesna interwencja terapeutyczna. Stymulacja rozwoju dziecka od noworodka do 6 roku życia, 2015

M. Bekus – Richane, Jak zachęcić 2-latkę do mówienia? Logopedyczny poradnik dla rodziców, 2017

L. Kaczmarek, Nasze dziecko uczy się mowy, 1966

B. Rocławski, W. Fedorowska, B. Wardowska, Wczesne uwarunkowania rozwoju mowy. Wywiad biologiczno-środowiskowy, 1995

G. Demel, Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola, 1998

P. Berger, T. Luckman, Język a wiedza życia codziennego, 2003